

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Förvaltningskommitténs slutbetänkande: Styra och ställa - förslag till en effektivare statsförvaltning (SOU 2008:118)

Sammanfattning

Transportstyrelsen generella uppfattning är att betänkandet lyfter fram intressanta bedömningar och förslag. En hel del av dem har redan åtgärdats. Det kan även konstateras att mycket i betänkandet behöver utredas vidare, till exempel den lag som Förvaltningskommittén föreslår.

Inledning

Följande är allmänna reflektioner över slutbetänkandet och som inte är förknippade till något specifikt kapitel.

Det kan konstateras att flera av de frågor Förvaltningskommittén berör redan till viss del har åtgärdats av regeringen, till exempel bolagisering och försäljning av olika verksamheter. På flertalet områden har kommittén, i och med regeringens olika åtgärder, fått beskriva den pågående utvecklingen istället för att komma med förslag till åtgärder. Förutom det nämnda konstateras det att mycket i betänkandet behöver utredas vidare.

Transportstyrelsen anser att, utöver den styrning som tas upp i betänkandet, Förvaltningskommittén även borde ha utrett krav på att enhetligt ledningssystem finns inom den statliga förvaltningen. Ledningssystem skapar ordning och reda samt ökar effektiviteten och förmågan att styra. Systemet leder till bättre förståelse för styrningen men även till bättre kommunikation inom och mellan myndigheterna samt mellan den som styr och den som blir styrd.

I olika kapitel har Förvaltningskommittén föreslagit behovet av en lag. Transportstyrelsen har valt att inte kommentera lagförslaget vid respektive kapitel utan framför sina synpunkter under kapitel 2.10.

2.1 Det statliga åtagandet

Transportstyrelsen instämmer i vad som bör vara en statlig myndighetsuppgift ytterst är en fråga för politiska avgöranden. Avgörandena kan dock vara så pass vaga att omfattningen av myndighetsuppgifterna kan bli större än vad som var tänkt. Tydlig styrning måste finnas så att myndigheterna håller sig inom gränserna för vad de egentligen ska göra.

2.2.4 Utnyttja olika tidsgränser

Förslaget om att nya myndigheter inledningsvis bör betraktas som tidsbegränsade kan vara ett verkningsfullt instrument i den statliga styrningen. Frågan behöver utredas vidare. Bland annat behöver det utredas vilken tidsgräns som myndigheten behöver finnas för att få den erfarenhet som behövs för att avgöra huruvida myndigheten ska vara permanent. Därutöver behöver även anställningsförhållandena utredas så att den nya myndigheten kan locka till sig erfaren och kompetent personal, även om myndigheten endast finns under en kortare period.

Transportstyrelsen stödjer Förvaltningskommitténs bedömning och förslag vad gäller anslagsfrågan och ser gärna att ändringarna genomförs omgående.

2.2.6 Kontinuitet i styrningen av myndigheterna

Transportstyrelsen anser att förslaget är något oklart. Kommer den politiska ledningen att enbart koncentrera sitt arbete på de frågor och myndigheter som har särskild politisk relevans? Skulle det innebära att den politiska ledningen inte kommer att genomföra uppföljning med alla myndigheter? I så fall skulle förvaltningschefen även kunna fungera som kontaktperson för de myndighetschefer som inte har någon kontakt med den politiska ledningen. På så sätt kan den politiska ledningen vid departementen snabbt få information när behov finns.

2.3 EU-medlemskapet och statsförvaltningen

Förvaltningskommittén tar upp bedömningar och förslag som Transportstyrelsen stödjer men styrelsen har synpunkter på lagförslaget, vilket kommenteras särskilt under kapitel 2.10. Vad gäller övriga författningsförslag i detta kapitel vill Transportstyrelsen framföra att det vore lämpligt om området regleras på sådant sätt att det inte råder tvivel om vilka regler som gäller för dem som är berörda av frågan, oavsett var man arbetar inom staten.

Vad gäller regleringen av området är det Transportstyrelsens uppfattning att det även är av vikt att rollerna, ansvarsförhållandena och styrningen inom EU-arbetet klargörs och tydliggörs. Bland annat ska tjänstemän känna trygghet i samband med EU-arbetet om vem som är ytterst ansvarig för frågan. Utöver detta ska tjänstemannen ha klart för sig vad som krävs för att representera Sverige.

Transportstyrelsen stödjer framför allt de förslag som medför ett tidigt agerande i EU-arbetet. Förutsättningar måste skapas så att Sverige inte bara genomför det som är beslutet inom EU. Sverige måste även vara aktivt på ett tidigt stadium, redan då förslag tas fram. Ett tidigt deltagande i EU-arbetet kommer att underlätta det införlivande som behövs göras vid ett senare skede. För att klara av detta krävs bland annat tydliga och väl förankrade strategier inom EU-arbetet.

Vissa delar av vad som framkommer i detta kapitel ingår i ett regeringsuppdrag som Transportstyrelsen ska redovisa senast i årsredovisningen för år 2009.

2.4 Omprövning av omfattningen och inriktningen av myndigheternas konkurrensutsatta verksamheter

Enligt 9 § förordningen (2008:1300) med instruktion för Transportstyrelsen får styrelsen sälja uppgifter till myndigheter och enskilda ur den del av vägtrafikregistret som avser fordonsregistrering och som styrelsen för enligt förordningen (2001:650) om vägtrafikregister. Det är Transportstyrelsens uppfattning att detta inte är någon konkurrensutsatt verksamhet, varför Transportstyrelsen har valt att inte kommentera kapitel 2.4.

Om annan uppfattning ska råda behöver denna del av Transportstyrelsens verksamhet diskuteras i förhållande till Förvaltningskommitténs förslag i främst kapitel 2.4.2. Skälet till detta är att uppgifterna har stor betydelse för samhället och därmed den verksamhet som bedrivs av olika aktörer.

2.5.1 Myndighetsbegreppet

Transportstyrelsen stödjer förslaget och anser att det är angeläget att författningar ändras i förhållande till det som låg till grund i samband med framtagande av myndighetsförordningen (2007:515).

2.5.4 Benämningen av myndigheter

Hur myndigheter ska benämnas, hur symbolerna ska vara, benämning på andra språk etc. torde inte vara sådana frågor som behöver prioriteras. Transportstyrelsen anser att det är viktigare att kommitténs övriga bedömningar och förslag åtgärdas.

2.6.3 Möjligheter till fortsatta förändringar

Vad gäller förslaget att se över de myndigheter som har till uppgift att främja marknadernas funktion bör det konstateras att det finns fler myndigheter än de som nämns i betänkandet som har marknadsövervakning, till exempel Transportstyrelsen. Den föreslagna översynen bör omfatta, utöver resurser och kompetens, harmonisering av reglerna så att myndigheternas respektive ansvarsområde kompletterar varandra. Gränssnitten mellan berörda myndigheter behöver tydliggöras. Därutöver, för att uppnå en effektiv marknadsövervakning, behövs samarbete och erfarenhetsutbyte med de som handlägger tillstånd och utövar övrig tillsyn. Samarbetet är en förutsättning för att kunna följa marknadens utveckling och därmed på ett tidigt stadium kunna uppmärksamma konkurrensbegränsade företeelser.

Tillsyn

Mycket av det som framkommer i betänkandet som rör tillsyn låg till grund för inrättandet av Transportstyrelsen. Enligt planerna kommer ytterligare tillsyn att flyttas över från länsstyrelserna till Transportstyrelsen vid kommande årsskifte. Det är Transportstyrelsens uppfattning att den tillsyn som styrelsen ansvarar för i dag och den tillsyn som kommer att flyttas över till styrelsen, är sådan tillsyn som ska utföras av separat tillsynsmyndighet.

Övrigt

Nämns kan att i och med inrättandet av Transportstyrelsen och kommande övertagande av uppgifter inom körkortsområdet, arbetar styrelsen i syfte med att ta vara på de administrativa stordriftsfördelarna och effektivisering av stödfunktionerna.

2.7 Kompetensförsörjning för framtidens statsförvaltning

Transportstyrelsen vill betona vikten av att förutsättningar finns för att göra arbetsplatsen attraktiv, dels för dem som redan är anställda, dels för dem som ansöker om tjänst. I detta ingår bland annat att arbetsplatsen har förutsättningar för att ha en långsiktig och verksamhetsgrundad kompetensförsörjning.

Mot bakgrund av vad som framkommer i kapitel 2.3 och de synpunkter som har framförts i samband med det, stödjer Transportstyrelsen Förvaltningskommitténs bedömning och förslag vad gäller EU-arbetet.

2.8 Värdegrundsarbete i statsförvaltningen

Inom Transportstyrelsen pågår ett arbete som rör vägledande värderingar. I detta arbete har det visat sig att oavsett om man har arbetat inom järnväg, luftfart, sjöfart eller vägtrafik finns likartade grundförutsättningar vad gäller den huvudsakliga uppfattningen om att arbeta inom staten. Grundläggande värderingar är ett nödvändigt element inom den statliga sektorn för att påminna vad för roll man har och på vems uppdrag man utför arbetsuppgifterna. Att regeringen bidrar med ett grundläggande dokument i frågan styrker bara vikten av den statliga rollen. Transportstyrelsen stödjer därför Förvaltningskommitténs bedömning och förslag.

2.9 Generella effektiviseringar och besparingar

Transportstyrelsen uppfattar betänkandet på så sätt att effektiviseringar ska ske inte bara i ekonomiskt avseende utan i alla delar av myndighetens verksamhet. Mot bakgrund av denna uppfattning anser Transportstyrelsen att det saknas en redogörelse för hur man ska kunna mäta de önskade effekterna på tre respektive sex procents besparingar.

2.9.1 Åtgärder för att effektivisera och spara

Skapa ett starkare yttre tryck på myndigheternas effektivitet och produktivitet

Transportstyrelsen stödjer förslaget att ytterligare utredning behövs vad gäller statlig utmaningsrätt.

Gemensamma administrativa lösningar

I och med det snabba inrättandet av Transportstyrelsen fick styrelsen bland annat överta de systemstöd som fanns. För närvarande pågår arbete inom Transportstyrelsen för att finna långsiktiga lösningar som uppfyller de krav som framförs i betänkandet. Arbetet täcker dock inte alla de områden som betänkandet tar upp. Det kan finnas skäl till att myndigheterna får i uppdrag att försöka finna fler lösningar.

Öka myndigheternas möjligheter till effektiviseringar och kostnadsminskningar

Som redan framgår ovan ställer sig Transportstyrelsen positiv till Förvaltningskommitténs bedömning och förslag vad gäller anslag.

2.10 Lag om statlig förvaltning

Transportstyrelsen ställer sig tveksam till om en lag behövs inom området. Främsta frågan är om riksdagen ska reglera förhållandet mellan regeringen och de statliga förvaltningsmyndigheterna. Som nämnts i betänkandet så framgår det i regeringsformen att regeringen styr riket och att de flesta myndigheterna lyder under regeringen. Även om riksdagen enligt regeringsformen har möjlighet att meddela föreskrifter i samma ämne som regeringen, har Förvaltningskommittén inte framfört tillräckliga skäl till varför en lag behövs. Mycket av det som ska ingå i den lag som kommittén har föreslagit är redan reglerat i dag på ett eller annat sätt.

Det är möjligt att behov finns att samla det som har med styrning att göra på ett ställe. Istället för att reglera det i en lag borde det utredas om det räcker med att regeringen tar fram ett dokument med information om vad som gäller och var det är reglerat någonstans. Detta skulle då motsvara det dokument som behöver tas fram vad gäller värdegrundsatserna. I detta arbete skulle även utredning behöva göras för att komma fram till hur EU-arbetet ska styras.

Om behov anses finnas för att reglera vad som ska gälla för den statliga förvaltningen i en lag, är det Transportstyrelsens uppfattning att en utredning ska tillsättas för att i första hand utreda huruvida en lag verkligen ska tas fram eller inte och om lag behövs, vilka områden som ska regleras. I andra hand ska utredningen, om det har konstaterats att en lag behövs, ta fram förslag till lagtext till de områden som behöver regleras.

3 Vissa konsekvenser av kommitténs förslag

Syftet med betänkandets bedömningar och förslag är att effektivisera den statliga förvaltningen och verksamheten. Konsekvenserna av bedömningarna och förslagen blir då självfallet att det blir mer effektivt. Då betänkandet rör främst förhållandet mellan regeringen och de statliga förvaltningsmyndigheterna avstår Transportstyrelsen att framföra ytterligare synpunkter på kapitlet.

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad generaldirektör efter föredragning av verksjuristen Caroline Goldie. Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit chefsjuristen Kristina Nilsson samt direktörerna Birger Höök

(Trafikregistret), Rune Lindberg (Järnvägsavdelningen), Lena Byström Möller (Luftfartsavdelningen) och Birgitta Hermansson-Ylvén (Vägtrafikavdelningen) .

Staffan Widlert

Caroline Goldie